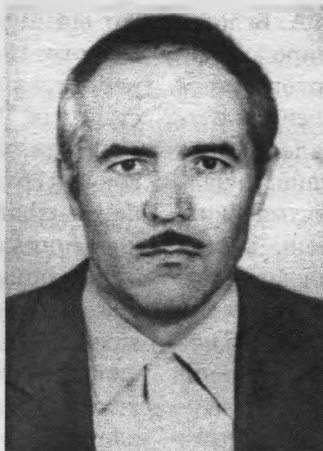

Арнольд СЛЮСАР

ПАМ'ЯТІ ТАЛАНОВИТОГО ВЧЕНОГО СТЕПАНА ПЕТРОВИЧА ІЛЬЙОВА

19 серпня 1997 року доктору філологічних наук професору кафедри російської літератури Степану Петровичу Ільову сповнилося б шістьдесят років. Але в 1994 році він передчасно помер. 25 квітня розповсюдилася сумна звістка про його смерть. І не лише в Одеському університеті. Телеграми, що висловлювали співчуття, приходили із Москви, Петербурга, із інших міст. Ім'я талановитого вченого і педагога, справжнього подвижника в науці, ерудита, дослідника з виключно оригінальним, творчим мисленням добре знали в Україні, Росії, Білорусії, Польщі, Угорщині, Німеччині, Англії...

А між тим шлях Степана Петровича Ільова у науку був не простим. Після закінчення філологічного факультету Одеського державного університету йому довелося майже десять років працювати вчителем середньої школи, бібліотекарем. Правда, це була наукова бібліотека Одеського університету, в якій він мав можливість зайнятися безпосередньо літературознавчими студіями. А потім наступив нарешті час наполегливої праці на кафедрі російської літератури. Звичай-

но, спочатку лаборантом. Але вже тоді Степан Петрович був аспірантом-заочником кафедри російської літератури Воронізького університету і під керівництвом професора В. А. Тонкова писав дисертацію "Проза Л. М. Андреева епохи першої російської революції". Коли вона була закінчена і представлена для остаточного обговорення на кафедрі, то вразила своєю талано-

витістю. У квітні 1973 року відбувся її захист на засіданні спецради Одеського університету.

Далі сталося надзвичайно швидке зростання молодого вченого. Його все ще вважали початківцем на факультеті, а до нього вже приїжджали дисертанти з різних міст, щоб проконсультуватися з проблем літератури "Срібного віку". Декілька років, проведених у Польщі, де Степан Петрович викладав російську літературу, збагатили його новим досвідом: з'явилася потреба у погляді на літературний твір, його поетику з незвичного боку. І тоді ж почалося захоплення структуралізмом, який привчав до докладного дослідження відношень, що існують у тексті художнього твору. І, зви-

чайно, закономірною була пропозиція, що поступила від керівництва кафедри і факультету, перейти на посаду старшого наукового співробітника для роботи над докторською дисертацією. І це був новий етап у творчих пошуках талановитого дослідника, який супроводжувався стрімким зростанням наукового авторитету. Це принесло відомість кафедрі: адже на ній працював один із найбільш визначних у радянському літературознавстві спеціалістів з проблем російської літератури початку ХХ століття. До того ж Степан Петрович Ільов досліджував у докторській дисертації тему, майже не розроблену у тодішній науці. Це — поетика російського символістського роману.

Естетика і поетика символізму, жанрові особливості романів А. Белого, В. Брюсова, Ф. Сологуба, природа міфу і символу художнього хронотопу, проблеми сюжету і композиції у символістській романістиці — все це стало предметом глибокого вивчення і знайшло надзвичайно цікаве наукове тлумачення. Вихід монографії у 1991 році, в якій Степан Петрович Ільов виклав зміст дисертації, став справжньою науковою подією. А невдовзі відбувся і захист докторської дисертації на засіданні спецради Інституту російської літератури (“Пушкинского дома”) у Петербурзі, це сталося 16 грудня 1991 року.

Після успішного захисту дисертації Степан Петрович Ільов з головою по-

ринув у наукову роботу. Він виступав з численними статтями, з доповідями на наукових конференціях і готувався до роботи над новою монографією. Його надзвичайно цікавила творчість Олександра Блока. І у нього навіть спочатку була думка саме їй присвятити докторську дисертацію. Взагалі ж діапазон наукових інтересів Степана Петровича Ільова був надзвичайно широким. Від “Горя з розуму” О. С. Грибоедова до творів Ч. Айтматова і Василя Бикова. Проте у цьому колі чітко вирізьблювався центр: література “Срібного віку”.

Надзвичайна інтенсивність наукових досліджень Степана Петровича Ільова, їх високий — академічний — рівень, мабуть, багато в чому пояснюються тим, що він ніколи не обмежувався працею вченого. Його захоплювала педагогічна робота, і він був справжнім улюбленцем студентів. Його ставлення до особистості студента, сповнене шанобливості, виключна ерудиція, несподівана точка зору на художній твір — все це викликало захоплення у студентської аудиторії.

Його цінували і любили товариші по роботі. Про нього продовжують згадувати відомі літературознавці, що працюють у різних наукових літературних інститутах і університетах. Його праці викликають постійний інтерес, вони входять у коло тих досліджень, які набули значення методологічної основи для наукових пошуків.